

SIGĠIJJIEŦ

Ta' VINCENT CARUANA

GHALKEMM il-bniedem il-istat normali tiegħu jimxi bil-wieqfa ma jistax idur żmien twil wieqaf bla ma jegħja. Għalhekk ikollu jserrah gismu jew billi jimtedd jew billi joqgħod bil-qieghda. Is-sigġijiet qegħdin mela biex iservu ta' għid u serhan għall-bniedem.

Lżda fid-dinja tista' tghid li kull haġa li saret biex tagħmel il-għid, il-bniedem minn xi daqqiet ifettillu jużaha biex jagħmel il-ħsara biha. Dak il-bniedem, kien min kien, li għamei l-ewwel darba sigġu, għamlu bil-ħsieb umanitarju biex bniedem li jkun għajjen ipogġi bil-qieghda. Qatt ma holom dak il-bniedem li għamel l-ewwel sigġu, illi tista' tqum għieda u jibdedw jagħtu bis-sigġijiet u jwaddbuhom lil xulxin. Lanqas ma gieħ f'rasu li jista' jkun hawn xi hadd jiċċajta goff u jneħħilek is-sigġu fil-bniedem sewwa li tkun ser tpogġi, jew li jista' jkun hawn min jagħmei xi haġa twaħħal fuq xi sigġu biex min ipogġi jehel miegħu. U lanqas qatt seta' jobsor dak il-bniedem bikri li tana l-ewwel sigġu, li s-sigġu jista' jservi ta' tentazzjoni biex il-bniedem jonqsu milli-manjieri puliti billi waqt li jkun bil-qieghda jtellgħu saqajhom fuq il-mejda. Tasew li fil-films gie li tara artisti jagħmlu hekk, imma hadd m'hu marbut li jikkopja l-ksuħat li johorġu minn Hollywood, dak il-pajjiż fejn fuq il-lizżar abjad jipprezentawlna l-istramberiji bhala l-hajja ta' kuljum.

Il-bniedem mhux niagħruf li ta s-sigġu għall-użu ta' l-umanità; aktarx li ħares lejn l-opra tiegħu b'xeħta ta' soddisfazzjon u fil-waqt li taptap fuq sidru bil-pali ta' idejha qal: "Ismi issa jsir immortali, għax il-generazzjonijiet gejjiena jibqgħu jqimuni bhala l-inventur ta' oġġetti ta' l-ikbar kumdità għall-bniedem". L-inventur tas-sigġu qatt madankollu ma gieħ f'rasu li għalkemm tista' ssib sigġu żgħir li jinkiser taħtek jew sigġu b'xi musmar li jċarrat il-qalżiet jew id-dublett ta' min iserrah fuqu.

Imma miskin, l-inventur tas-sigġu hadd ma jaf x'jismu, l-istess kif hadd ma jaf min ivvinta l-ewwel rota li kienet pass kbir 'il quddiem fiċ-ċivilta' bikrija tal-bniedem. Isem l-inventur tas-sigġu, għalhekk, ma baqax immortali, imma ndifen taħt it-tgerbil tas-seklu. U xi dritt għandu l-inventur tas-sigġu jgħid li s-sigġu huwa oġġett ta' **l-ikbar** kumdità għall-bniedem? Forsi s-sodda ma toffrix lill-bniedem iktar kumdità mis-sigġu? Imma

wara kollox ahjar noqghod pass lura u nahseb bejni u bejn ruhi min gie l-ewwel, jekk hux is-siggu jew is-sodda. Bejn sodda u siggu hemm xebh kbir. It-tnejn ghandhom erba' saqajn u wiecé li jerfa' l-piz tal-bniedem, bid-differenza li siggu hu l-izghar u ghandu dahar wiehed fil-waqt li sodda jkollha dahar ftit twil u dahar iehor qasir, li jissejhu tastieri. Min jaf mela jekk hix haga possibbli, anzi probabbli, li s-siggu gie qabel is-sodda. Il-bniedem bikri kien jorqod fl-art fuq xi glud jew tiben (meta ma kienx jorqod qalb is-sigar). Jista' mela jaghti l-każ li l-bniedem l-ewwel invinta s-siggu, imbagħad mis-siggu żviluppa s-sodda biex jorqod merfugh iktar fl-gholi mill-ksieh ta' l-art. Hi kif inhi, huwa tassew dnub li ma nafux min hu l-inventur tas-siggu, biex konna nibnulu monument. Il-monument kieku jixraq ikun statwa ta' l-istess inventur mixxit bil-qieghda mxax-xah fuq siggu, b'sieq intella' fuq l-ohra, ipejjepp il-pipa u jaqra gazzetta miftuha qisha qlugh bejn idejh it-tnejn. Imma, fi żmien il-bniedem bikri li għamel l-ewwel siggu ma kinux jeżistu gazzetti jew pipa. Għalhekk, għalkemm il-gazzetta u l-pipa jistghu jsebbhu l-poża ta' l-istatwa jkolli kontra qalbi nhalli-hom barra. Qed nahseb ukoll, li għalkemm isem l-inventur tas-siggu mhux magħruf, xorta waħda nistghu nibnulu monument. Ma hemmx forsi wkoll monument mibni għas-Suldat mhux Magħruf?

Rajna mela, kemm l-inventur tas-siggu ha soddisfazzjon li ta lid-dinja oġġett ta' kumdità u serhan. Imma s-siggijiet **dejjem** jiswewlna ta' kumdità u serhan? Le, mhux dejjem. U ninsab fornut b'sensiela ta' provi.

Nibdew.

Post is-siggijiet li johlqulek skumdità nsibu daww li jkun hemm fit-teatri fejn tmur tara xi film, opra jew reċta. Jekk taqta' l-biljett tard jista' jkollok tpoġġi f'xi siggu quddiem nett fejn twerreċ għajnejk, jew lura nett fejn ma tismax sewwa. F'teatru jkun hemm żewġ kwalità ta' siggijiet; xi whud iqumu iżjed minn oħrajn. Jekk tittardja u ma tridx post hażin tista' tħallas iżjed u tiegħu post fil-gallerija tat-teatru. Postijiet li jqumu iżjed jistghu jkunu mhux biss daww tal-gallerija iżda wkoll fl-art isfel, u dawn ikunu jiswew iżjed għax ikunu iktar komdi u rotob.

Meta tkun tara film jew reċta gie li jpoġġi xi hadd qud-

diemek u ma jhallixx tara sewwa b'rasu. Inti jkollok tilwi ghonqok u kull darba li hu jcaqlaq rasu int ikollok iccaqlaq tieghek biex issib pozizzjoni ohra fejn rasu ma tigix quddiemek. U kieku jien inkun fil-gvern nipproponi ligi li nisa bil-kpiepel ma jistghux jidhlu f'teatri. Hemm xi teatri li ghandhom l-art imzerzqa 'l isfel biex ta' quddiem ma jilqghux b'rashom lil ta' wara. Ma nafx ghaliex tara jinbnew teatri godda u ma jaghm-lux l-art imzerzqa.

Kemm gie li tindanna f'teatru meta jkun hemm siggijiet jzaqzqu u jkun hemm xi tnejn nervużi li ma ghandhomx kwiet f'gismhom. Dawn jibdw il-hin kollu jiccaqalqu f'psthom; is-siggu jarma jzaqzaq u povru int tiftah widnejn daqs ta' hmar biex forsi taqbad xi kelma jew sentenza 'l hemm u 'l hawn milli jkun qed jintqal fuq il-palk. Jew issib min jidhol fit-teatru wara li jkun beda, u arah iqajjem in-nies biex jghaddi ghal postu u dawk li jqumulu biex jghaddi jaghmli hafna tahbit bis-sedil li fis-siggijiet tat-teatri jkun maghmul jitle' u jinzel. Niftakar darba kont qed nara opra u dahal zaghzugh biex joqghod f'post quddiem. Dan nizzel is-sedil tas-siggu izda malli nehha idu s-sedil rega' tela' l fuq u meta z-zaghzugh nizel biex ipogg bil-qieghda baqa' niezel qisu bicca comb. Fit-teatru nstama' l-hoss taz-zaghzugh jaqa' fil-hin sewwa li l-prima donna kienet waslet f'akuta b'halq miftuh li mill-qrib jew bi tromba kont tista' taralha t-tunsilli. Kif il-hoss tas-siggu habat sewwa fil-quccara ta' l-akuta gie qisu li l-vuci tal-prima donna kienet xi haga li qieghda siggebbet u siggebbet u fi-ahhar infaqqhet u splodiet.

Sa hawn rajna xi ffit mill-problemi li joholqu s-siggijiet tat-teatri. Izda l-iktar li s-siggijiet tat-teatri joholqu problema huwa proprju ghall-kumpanniji tat-teatrin meta jkun kwazi wasal il-hin biex tibda r-recta u jaraw li hafna mis-siggijiet ghadhom vojta. Allura tibda kultant tara lill-membri tal-kumpannija jittawlu minn wara l-purtiera tas-separju u jittamaw fuq ix-xwiek li jidhlu izjed nies biex ma jkollhomx jirrectaw f'teatru b'hafna siggijiet vojta.

Is-siggijiet ta' gol-knisja ma humiex minghajr il-problemi taghhom. Bosta drabi jigrilek li jekk ma tahsibx biex tidhol fil-knisja ffit minuti sewwa qabel tibda l-quddiesa, ikollok toqghod bil-wieqfa ghax ma tilhaqx siggu. Imbaghad tara hafna li

flok sigġu wiehed ikollhom tnejn. Wara li tkun ilek friġ bil-wieqfa xi hadd li jkollu żewġ sigġijiet joffrilek wiehed minn-hom biex, bhal dak li qallu, juri l-qalb tajba tiegħu. Allura mhux xor a kicku ha sigġu wiehed mill-ewwel? Oħrajn għandhom drawwa li flok joqogħdu għarkobbtejhom joqogħdu mxenglin 'il quddiem bis-sigġu. Din jien naraha li tkun qiegħed tagħmel haġa b'nofs qalb, bhal tifel li jaqdi 'l ommu bilfors.

Fil-knisja johroġ is-sagrystan jiġbor. F'idejha ikollu hafna sittiet u kemm jekk tagħtih sold kif ukoll jekk tagħtih sitta, huwa dejjem iressaqlek is-sitta tal-bqija. Allura n-nies huma onesti biżżejjed li jekk ikun tawh sitta ma jergħux johdulu sitta bqija.

Fil-karrozzi jkun hemm ukoll sigġijiet li jissejhu 'seats' jew semplicement postijiet. Dawn gie wkoll li johlqu xi problemi jew skumdità għall-passiġġieri, l-iktar meta tinzerta fuq xi 'seat' li haress lura, kuntrarju tas-'seats' l-oħra li jahrsu 'l quddiem. Jiġifieri inti tkun b'dahrek lejn ix-xufier u hafna passiġġieri oħra li jkunu jharsu 'l quddiem jiġu wiċċ-imb-wiċċ miegħek. Biex ma tharixx il-bin kollu b'għajnejk f'għajnejhom ikollok jew toqgħod thares lejn is-saqaf tal-karrozza jew 'l isfel jew 'il barra min-twieqi, taparsi biex tara n-nies għaddejjin fit-triq. U jekk jien inhares għal ċertu żmien f'għajnejn il-passiġġieri ta' quddiem nisthajlilni li qiegħed nipprattika l-ipnotiżmu fuqhom.

Kultant f'karrozza iktar tagħzel li toqgħod bil-wieqfa milli bil-qiegħda, l-iktar meta fix-xitwa jqattar is-saqaf tal-karrozza għal fuq il-post fejn tkun qiegħed int, jew meta fis-sajf jiksu s-'seats' bil-khaki u tara hafna tbajja' li għalkemm nixfin xorta jbezzgħuk tpogġi bil-qalziet fuqhom. Hemm imbagħad min jiddejjaq hafna ipogġi fuq dak is-'seat' li jahbat fuq ir-rota ta' wara, għax ikun iktar għoli mill-oħrajn u min ipogġi fuq jisthajlu fuq xi tron. Jien, ngħid għaliha, ma jdejjaqnix post fil-għoli.

S'issa semmejt hafna kwalità ta' sigġijiet li ma niħux gost ipogġi bil-qiegħda fuqhom, u dak il-bniedem li tana l-invenzjoni meħtieġa tas-sigġu żgur qatt ma għaddidu minn moħħu li barra l-kumdità tal-mistrieħ, is-sigġijiet kellhom johlqu daqs-hekk problemi u skumditajiet għall-bnedmin. U l-iktar żewġ

sigġijiet li nsibha haġa ta' skomdu li npoġġi fuqhom huma..... wieħed ie-tron tar-re, għax għalkemm li tpogġi fuq huwa unur, ir-re jkollu joqgħod jiehū parti f'haġna ċerimonji u ma tantx jista' jgħix il-hajja privata tiegħu. Hemm ukoll sigġu ieħor li jien nitwerwer jekk iġegħluni npoġġi fuq. Dan hu s-sigġu ta' l-elettriku li fl-Amerika jużawh biex jagħtu s-sentenza tal-mewt.

Dwar dan is-sigġu ta' l-elettriku niftakar ċajta li qalli haġib tiegħi. Żagħżuġ Amerikan kien wasal biex jiehū l-mewt fuq is-sigġu ta' l-elettriku u staqsewh x'inhī l-aħħar xewqa tiegħu qabel imut. Huwa wieġeb "Nixtieq noffri posti lil xi sinjorina".